

1- Ölüye Kur'an okuma hakkında mezheplerin görüşleri

Ölülerin ardından Kur'an okunur mu? **Evet, okunur! Hanefîler, Hanbelîler, Şafîîler ve Malikîlerin büyük kısmına göre: → Ölüye Kur'an okumak caizdir.**

Kendilerine Selefi diyen kişiler, ve bazı reformistler ölünün arkasından Kur'an okunamayacağını, yine kabristanda Kur'an okumanın caiz olmadığını söylemektedir. Bizler bu eserde ölünün arkasından Kur'an okunabileceğini inşallah delilleriyle ispat edeceğiz.

Öncelikle şunu açıkça ifade edelim: **Biz "ölünün ardından Kur'an okunur" derken; gösterişle, mikrofonlarla, ücretle veya riyaya bulaşmış merasimleri kastetmiyoruz.** Kur'an okutmak için para almak haramdır. Riya ile yapılan amel ise Allah katında makbul değildir.

Bizim savunduğumuz şudur: Bir mümin, annesinin, babasının, dostunun kabri başına gider; tevazu ile boynunu bükerek, ihlasla Kur'an okur; sevabını da o kardeşinin ruhuna hediye eder. Bunu ister kabristanda, ister evinde, ister başka bir yerde yapar. **Önemli olan ihlastır, gösteriş değil.**

Bu dersimizde mezheplerin konuyla ilgili görüşlerini nakledeceğiz. Bizler neyin helal neyin haram olduğunu müçtehid imamların fetvalarından öğreniriz. Bir hadis görüp "Şu helaldir, şu haramdır." demek ancak fıkıh ilmini bilmeyenlerin işidir. Bizler her amelimizde mezhep imamlarına tabi oluruz. Çünkü onların Kur'an ve hadisten hüküm çıkarma kabiliyeti bizlere kıyas edilmez. Bizim için amelde dört mezhep esastır ve herkes kendi mezhebine göre amel eder. Şimdi bu meseleyi delilleriyle ve mezheplerin görüşleriyle ortaya koyalım:

Hanefî Mezhebi:

Hanefilere göre ister kabristanda ister başka bir yerde olsun, ölüye Kur'an okumak caizdir ve sevabı ölülere ulaşır. Bu, Hanefî kaynaklarında açıkça zikredilmiştir:

- İbn Nüceym, *el-Bahru'r-Râik* (3/63)
- Meydanî, *el-Lübab* (1/38)
- İbn Abidin, *Reddü'l-Muhtar* (1/844)

Hanefî uleması, buna:

- Peygamberimizin ümmeti adına kurban kesmesi,
- Ölülere Yasin okunabileceğine dair hadisler,
- Ölü adına yapılan hac ve sadakanın kabul edileceğine dair hadisler gibi sahih delilleri dayanak göstermiştir.
- 4. Kabirlerde Yasin ve İhlas suresinin okunabileceğini gösteren hadisleri

göstermişlerdir.

Muhaddis ve fakih İbni Aynî'den İbni Âbidin'e kadar, hemen hemen bütün Hanefî âlimleri bunda müttefiktirler. **Kısacası Hanefiler ittifakla: "Okunan Kur'an'ın sevabı ölüye ulaşır." demiştir.** Peki siz kim oluyorsunuz da kalkıp Hanefî mezhebinin fetvasına dil uzatıyorsunuz?

Hanbeli Mezhebi:

Hanbelîlerin görüşü de Hanefiler gibidir.

İmam Ahmed bin Hanbel başlangıçta kabirde Kur'an okunmasına karşıydı. Fakat sahih hadislerle karşılaştınca görüşünü değiştirdi. Onun dönmesine sebep olan hadise şudur:

Ahmed İbni Hanbel Hazretleri Muhammed b. Kudâme el-Cevherî ile birlikte bir cenazeye katılmışlardı. Bir adam bu esnada kabrin başında Kur'an okumaya başladı. İbni Hanbel Hazretleri: "Ey falanca, kabirde Kur'an okumak bidattır!" diyerek Kur'an okumasına engel oldu. Bunun üzerine, yanındaki Muhammed b. Kudâme, Ahmed İbni Hanbel'e şöyle sordu:

— Mübeşşir b. İsmail el-Halebî hakkındaki düşüncen nedir? Ve ondan hadis aldın mı?

İbni Hanbel Hazretleri bu kişinin güvenilir olduğunu ve ondan hadis aldığını söyledi. Bunun üzerine Muhammed b. Kudâme, Leclac hadisini Mübeşşir b. İsmail'in kendisine rivayet ettiğini söyledi. Leclac hadisi şöyledir:

Sahabeden Leclac Hazretleri, oğluna vasiyette bulunurken şöyle demiştir:

— Oğulcuğum! Ben öldüğüm zaman beni mezara göm. Beni mezara koyduğun zaman şöyle de: بِسْمِ اللَّهِ وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ Sonra da üzerime toprak atarak düzelt. Daha sonra da başımın ucunda Bakara suresinin baş tarafını ve son kısmını oku. Zira ben Hazreti Peygamberin böyle dediğini duydum. (Taberânî, XIX, 220, 221; İbni Asâkir, Tarihu Dimeşk, XXXXX, 292; Beyhakî, IV, 56)

Bu hadisi duyan İbni Hanbel Hazretleri Kur'an okumasını engellediği adamı çağırttı ve okumasına devam etmesini istedi. (İbni Kudâme, el-Muğnî, II, 424)

İşte bu hadiseden anlıyoruz ki Ahmed İbni Hanbel Hazretlerinin son görüşü, kabirlerde Kur'an okumanın caiz olduğu görüşüdür.

Yine Ahmed İbni Hanbel Hazretleri şöyle demektedir:

— Kabristana girdiğinizde Ayete'l-Kürsî ve üç defa İhlas suresini okuyarak şöyle dua ediniz: Allah'ım, onun ecrini şu kabir halkına ulaştır. (İbni Kudâme, el-Muğnî, II, 424; Kurtubî, et-Tezkira, I, 96)

Başka bir rivayette de şöyle der:

— Fatiha suresini, Muavizeteyn ve İhlas surelerini okuyun. Sonra da bunu kabir halkına bağışlayın. Çünkü o, ölümlere ulaşır. (Kurtubî, et-Tezkira, I, 96)

Hanbeli mezhebinin önde gelen fakihlerinden İbni Kudâme el-Makdisî Hazretleri ve Selefilere yere göğe sığdıramadığı İbni Teymiye, Ahmed İbni Hanbel'in bu görüşünün son görüşü olduğunu söyler ve bu görüşü tercih ederler. (İbni Kudâme, el-Muğnî, II, 424; İbni Kudâme, eş-Şerhu'l-Kebîr, II, 424; İbni Teymiye, Mecmû'ul-Fetâvâ, XXIV, 366)

Yine Hanbeli mezhebinde, kişinin, kendi kabri üzerine Kur'an okumayı vasiyet etmesi caizdir. Çünkü onlara göre, şu üç durumda Kur'an'ın sevabı ölüye ulaşır: Kabrin yanında okumak, okumadan sonra dua etmek, sevabını ölünün ruhuna niyet ederek okumak. (Vehbe Zuhaylî, el-Fıkhu'l-İslamî, VIII, 51)

Bu konuda Hanbeliler Hanefiler gibi çerçeveyi geniş tutarak, "Ne tür ibadet olursa olsun, kişi yaptığı ibadetin sevabını ölümlere bağışlarsa, Allah'ın izniyle ölü bundan faydalanır." demişlerdir.

Şafiî Mezhebi:

Şafiî mezhebine gelince, İmam Gazâlî, İbnü's-Salah, İmam Nevevî, Muhibbu't-Taberî, İbnu'r-Rıfat, İbni Hacer, İmam Süyûtî, İmam Şirbînî gibi neredeyse bütün Şafiî âlimleri ölümlere Kur'an okunabileceğini kabul etmiştir.

İmam Nevevi -ki Şafiîlerin İmam Şafiî'den sonra ikinci büyük imam olarak gördükleri zattır- İmam Şafiî Hazretlerinin şu sözünü nakleder:

— Ziyaretçilerin kabirde Kur'an'dan bir bölüm okumaları müstehaptır. Şayet Kur'an'ın tamamını okurlarsa bu daha güzel olur. (Nevevî, el-Ezkâr, 137)

Selefilere İbni Teymiye'den sonra en çok beğendikleri İbni Kayyim, Ruh isimli kitabında Hasan b. Sabbah Zaferanî'nin şu sözünü nakleder:

— İmam Şafiî'ye sorduğum zaman o: "Kabirde Kur'an okumanın hiçbir sakıncası yoktur." demiştir. (İbni Kayyim el-Cevziyye, Ruh, 19)

Bakın, İmam Şafiî'nin bu sözünü Selefilere en çok güvendiği İbni Kayyim kendi eserinde naklediyor. Zaten İbni Kayyim da bu itikat üzeredir.

Selefiler bu izahlar karşısında diyor ki:

— Bu, İmam Şafiî'nin evvelki görüşü olabilir.

Onların bu sözüne karşı diyoruz ki:

— Şafiî mezhebinin ikinci imamı olan İmam Nevevî bu görüşü benimsiyor ve İmam Şafiî'den de bu görüş naklediyor. İmam Gazâlî, İbnü's-Salah, İbni Hacer, İmam Süyûtî, İmam Şirbînî gibi Şafiî mezhebinin en büyük âlimleri yine bu görüşle amel ediyor. İmam Şafiî bu görüşte

olmasaydı, onlar bu görüşü kabul eder miydi? Haşa, İmam Şafî'ye iftira mı atmışlar? Yoksa siz mi İmam Şafî'ye iftira atıyorsunuz?

Şafî mezhebinde bir görüş daha vardır. Bu görüşe göre, Kur'an'ın sevabının ulaşması için ölünün arkasından dua edilmesi lazımdır. Dua edilmezse sevap ölüye ulaşmaz. (İmam Nevevî, el-Mecmu, XV, 521)

Bu fetvadın dolaylı Şafîler Kur'an okuduktan sonra şöyle derler: Allah'ım! Okumuş olduğum Kur'an'ın sevabının bir mislini falanca kişiye ulaştır.

Yine Şafî mezhebine göre, kişinin, kendi kabri üzerine Kur'an okumasını vasiyet etmesi caizdir. Demek, Şafîler bu konuda Hanbeliler ile aynı görüştedir. (Vehbe Zuhaylî, el-Fıkhu'l-İslamî, VIII, 51) Bu kadar aleni bir gerçeği inkâr edenin alnına cehalet damgası vurulmaz mı?

Maliki Mezhebi:

Maliki mezhebine gelince, Maliki mezhebinde iki görüş vardır. İmam Malik Hazretleri ölüye Kur'an okunmayacağı görüşündedir. İmam Malik'e göre, okunan Kur'an'ın sevabı ölüye ulaşmaz.

Maliki mezhebinin İmam Kurtubî ve Abdülhak el-İşbîlî gibi sonraki âlimleri özellikle de Endülüs fukahası, ölümlere Kur'an okunabileceğini ve sevabının ölümlere ulaşacağını söylemişlerdir. (Kurtubî, et-Tezkira, I, 96; Abdülhak, el-Âkıbe, 254)

İmam Kurtubî Hazretleri bu konuda şöyle der:

— Kur'an okuduktan sonra ölümlere bağışlanan sevap ölüye ulaşır. Çünkü Kur'an bir dua, istiğfar, yakarma ve istirhamdır. (Kurtubî, et-Tezkira, I, 103)

Maliki imamlarından Kadı İyaz da ölüye Kur'an okumanın müstehap olduğunu söyler. (Müslim Şerhi, XI, 125)

Yine Maliki mezhebinde, şartsız olarak, kişinin kendi kabri üzerine Kur'an okunmasını vasiyet etmesi caizdir. (Vehbe Zuhaylî, el-Fıkhu'l-İslamî, VIII, 51)

Bütün bu anlattıklarımızı toparlayacak olursak:

- **Hanefîler, Hanbelîler, Şafîler** (ve Malikîlerin büyük kısmı): → **Ölüye Kur'an okumak caizdir.**
- **İmam Malik:**→ **Caiz değildir** görüşünde, ancak onun mezhebindeki birçok âlim bu görüşte değildir.

Dolayısıyla "Ölüye Kur'an okumak haramdır." demek, sadece İmam Malik'in şahsi görüşünü esas almak ve üç mezhebi, ayrıca Maliki ulemayı yok saymak olur.

Bu ise büyük bir haksızlıktır!

Ey Selefîler! Siz amelde Hanbelî olduğunuzu iddia ediyorsunuz. O zaman neden İmam Ahmed bin Hanbel'in fetvasını kabul etmiyorsunuz?

Sizin ezberinizde bir milyon hadis mi var ki Ahmed bin Hanbel gibi bir allamenin görüşünü reddediyorsunuz?

Şeyhül İslam dediğiniz İbni Teymiye'nin ve İbni Kayyim'in görüşlerini neden çığniyorsunuz?

Bu iki zat da açıkça "ölüye Kur'an okunur ve sevabı ulaşır" demiştir!

Hadi onları da reddettiniz, peki Maliki ulemasının görüşlerini niçin yok sayıyorsunuz?

İşin özü şudur: Hanefî: Okunur dedi. Hanbelî: Okunur dedi. Şafiî: Okunur dedi. Maliki'nin çoğu: Okunur dedi. Siz hâlâ "Okunmaz!" diye böğürüyorsunuz!

Neye dayanarak? Kime güvenerek? Hangi ilimle?

Üç mezhebin ve Maliki ulemasının topluca caiz dediği bir meselede,

Ümmetin icma ettiği bir hayırdaki, siz hâlâ inadına inat ediyorsunuz. **Yazıklar olsun!**

- Eğer Hanbelî iseniz, İmam Ahmed'e uyun. Neden İmam Ahmed bin Hanbel'in son görüşüne uymuyorsunuz? Siz mi daha alimsiniz, o mu?
- Eğer Selefî iseniz, İbni Teymiye'ye ve İbni Kayyim'e uyun. Madem İbni Teymiye'yi yere göğe sığdıramıyorsunuz, neden onun "kabirde Kur'an okunur" dediğini görmezden geliyorsunuz?
- Eğer İmam Malik'in görüşünü alıyorsanız, o zaman da sadece "Ben okumam." deyin. Başkalarının amelini kötülemeyin! Pekâlâ, İmam Malik'in görüşüyle amel edebilirsiniz. İmam Malik de büyük bir âlimdir ve mezhep imamıdır. Görüşüyle amel edilebilir, en azından görüşü yok sayılmaz. Ama siz bunu yapmıyor, Ehl-i sünnet'e saldırıyorsunuz. Bu kadar âlimin görüşünü yok kabul ediyor, tek doğruyu kendiniz biliyorsunuz. Çünkü Ehl-i Sünnet âlimleri —üç mezhep ve Malikîlerin çoğunluğu— bu işin caiz olduğunda ittifak etmişlerdir.

İşin özü aslında şudur; Siz ne Hanbelî'siniz, ne Selefî'siniz, ne Şafiî'siniz. Siz ancak kendi hevanızın mezhebindensiniz!

Bizim size sözümüz şudur:

- Kur'an okumak caizdir.
- Sevabı ölüye ulaşır.
- Bunu inkâr eden, üç mezhebin ve Malikîlerin büyüklerini karşısına alır. "Herkes kendi mezhebine göre amel eder. Sen okuma, ama başkalarının okumasına da dil uzatma!"
- İlimsiz konuşan dilini tutmazsa, Allah o dilin konuşmalarının hesabını elbet bir gün soracaktır!

Ve duamız: "Allahım! Selefî taassubu ile ümmeti parçalamaya çalışan bu gafil güruhu ya

ıslah et ya da řerrinden ümmeti muhafaza eyle!”
“Âmin!”